

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 14 juni 2024
(OR. en)

10984/24

JAI 993
COPEN 312
DROIPEN 176
CATS 58
FREMP 298

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	10000/24
Ärende:	Rådets slutsatser om framtiden för EU:s straffrätt: rekommendationer för det fortsatta arbetet

Vid mötet den 13–14 juni 2024 godkände rådet (rättsliga och inrikes frågor) rådets slutsatser om *framtiden för EU:s straffrätt: rekommendationer för det fortsatta arbetet*. Den text som godkänts av rådet återfinns i bilagan.

Rådets slutsatser***Framtiden för EU:s straffrätt: rekommendationer för det fortsatta arbetet*****Inledning**

- a) Utvecklingen av Europeiska unionens straffrätt och de principer som styr den har diskuterats i flera årtionden, både inom institutionerna och bland akademiska experter¹. Diskussionerna tog fart inför Lissabonfördragets ikraftträdande, då det infördes nya rättsliga grunder för EU:s straffrätt. Rådets särskilda slutsatser om standardbestämmelser som vägledning för rådets överläggningar på det straffrättsliga området godkändes den 27 november 2009², och de följdes 2011 av kommissionens meddelande³ *Straffrätt i EU: garantier för ett effektivt genomförande av EU:s politik genom straffrättsliga åtgärder*. År 2012 antogs Europaparlamentets resolution av den 22 maj 2012 om en straffrättslig strategi inom EU⁴.
- b) Sedan dess har ett stort antal EU-instrument på det straffrättsliga området antagits med artiklarna 82 och 83 i EUF-fördraget, som infördes genom Lissabonfördraget, som rättsliga grunder. Genom dessa instrument har man till exempel tagit upp särskilt allvarlig brottslighet med ett gränsöverskridande inslag (artikel 83.1 i EUF-fördraget), infört åtgärder för att säkerställa ett effektivt genomförande av EU:s politik (artikel 83.2 i EUF-fördraget) och infört straffprocesslagstiftning (artikel 82 i EUF-fördraget). Man har dessutom antagit Eurojustförordningen på grundval av artikel 85 i EUF-fördraget och inrättat den banbrytande Europeiska åklagarmyndigheten på grundval av artikel 86 i EUF-fördraget.

¹ Se t.ex. *Manifesto on EU Criminal Policy* från 2009 (www.crimpol.eu) och *Manifesto on European Criminal Procedure Law* från 2013 (www.zis-online.com).

² Dok. ST 16542/2/09.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex%3A52011DC0573>

⁴ EUT C 264 E, 13.9.2013, s. 7.

- c) Rådet och parlamentet, som medlagstiftare, och kommissionen har under hela denna tid strävat efter att säkerställa högsta möjliga kvalitet på den straffrättsliga lagstiftningen. I detta avseende har följande överväganden visat sig vara särskilt viktiga när det gäller materiell straffrätt, nämligen att
- EU-lagstiftaren bör säkerställa att de gemensamt överenskomna straffrättsliga principerna, såsom legalitetsprincipen och principen om att straffrätten endast bör användas som en sista utväg (*principen om sista utväg*), och skyddet av de grundläggande rättigheterna i allmänhet respekteras fullt ut,
 - samstämmigheten i EU:s straffrättsliga regelverk säkerställs,
 - EU:s straffrättsliga instrument respekterar medlemsstaternas olika rättssystem och rättstraditioner och ger dem den flexibilitet som krävs för att genomföra dem på ett sätt som inte inkräktar på det nationella straffrättsliga systemet och dess samstämmighet.

När det gäller straffprocessrätten har de viktigaste övergripande intressena varit att säkerställa att EU:s instrument underlättar det straffrättsliga samarbetet, samtidigt som medlemsstaternas olika rättssystem och rättstraditioner respekteras, och att de är förenliga med medlemsstaternas skyldigheter enligt internationell rätt, bland annat Europarådets relevanta konventioner.

- d) Det har emellertid blivit uppenbart att det stora antalet förslag med straffrättsliga inslag inom olika politikområden gör det svårt för medlagstiftarna att säkerställa att alla dessa aspekter beaktas systematiskt och fullt ut.
- e) I denna övergång mellan två lagstiftningscykler förefaller det vara rätt tillfälle att ta itu med framtiden för EU:s straffrätt på ett övergripande sätt, så att kvaliteten på den straffrättsliga lagstiftningen kan förbättras.

Rådets slutsatser

Allmänna överväganden

1. Europeiska unionen är skyldig att säkerställa att dess åtgärder på det straffrättsliga området respekterar de särskilda principer som gäller på detta område, såsom legalitetsprincipen och principen om sista utväg, samt de allmänna principerna om tilldelade befogenheter, subsidiaritet och proportionalitet, som fastställs artikel 4 i EUF-fördraget och i artiklarna 4 och 5 i EU-fördraget.
2. Straffrättsliga instrument och bestämmelser bör i synnerhet endast antas när det är nödvändigt för att uppnå målet med dessa instrument och bestämmelser, när målet inte kan uppnås på annat sätt och när det finns en tydlig rättslig grund för dem.
3. I enlighet med det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning⁵ måste behovet av och lämpligheten hos alla straffrättsliga instrument eller bestämmelser baseras på starka bevis. Detta kräver i regel grundliga konsekvensbedömningar.
4. EU:s straffrättsliga instrument och bestämmelser, särskilt [...] bestämmelser om påföljder, straffrättsligt ansvar, jurisdiktion och preskriptionstider, måste vara tydliga och konsekventa.
5. EU:s straffrättsliga instrument och bestämmelser måste respektera medlemsstaternas olika rättssystem och rättstraditioner och utformas på ett sätt som gör det möjligt för medlemsstaterna att införliva dem i det befintliga nationella straffrättsliga systemet, särskilt utan att den övergripande samstämmigheten i deras allmänna del undergrävs.

⁵ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

Åtgärder som rådet ska vidta

6. Med utgångspunkt i rådets ovannämnda slutsatser från 2009 om standardbestämmelser kommer rådet att inleda arbetet med att fastställa moderniserade standardbestämmelser för EU:s straffrätt, särskilt när det gäller minimiregler om påföljder för fysiska och juridiska personer, juridiska personers ansvar, försvårande och förmildrande omständigheter, anstiftan, medhjälp och försök, jurisdiktion, preskriptionstider, tillgång på nationell nivå till effektiva och proportionella utredningsverktyg samt statistiska uppgifter. Dessa standardbestämmelser bör ingå i framtida EU-lagstiftning, i den mån det anses nödvändigt att ta upp varje enskilt ämne som omfattas av dem i en särskild rättsakt, med beaktande av de olika rättssystemen och rättstraditionerna.
7. Rådet uppmanar de EU-institutioner som deltar i lagstiftningsförfarandet att nå en samsyn om standardbestämmelserna, som bygger på huvudprinciperna i EU:s straffrätt.
8. När dessa standardbestämmelser har godkänts kommer rådet att verka för att de används i lagstiftningsarbetet, utom om det finns starka och motiverade skäl att avvika från dem.
9. Parallellt med arbetet med att fastställa moderniserade standardbestämmelser om materiell straffrätt kommer rådet att fortsätta att reflektera över framtiden för det straffrättsliga samarbetet.

Institutionella frågor

1. Rådet uppmanar kommissionen att fortsätta och förstärka sina åtgärder för att
 - säkerställa att alla förslag med straffrättsliga inslag bygger på bevis för att sådan lagstiftning är nödvändig och proportionell för att uppnå målen och att den endast används som en sista utväg (principen om sista utväg),
 - utarbeta välförberedda och detaljerade konsekvensbedömningar, inbegripet av hur eventuella förslag påverkar de grundläggande rättigheterna, som görs tillgängliga innan förslaget behandlas i rådet.
2. Rådet uppmanar kommissionen och parlamentet att ta hänsyn till medlemsstaternas behov av att säkerställa samstämmighet och upprätthålla de grundläggande principerna i sina nationella rättsordningar inför framtida lagstiftningsförhandlingar.
3. Rådet uppmanar kommissionen och parlamentet att inleda en strukturerad och övergripande gemensam reflektion om alla aspekter av framtiden för EU:s straffrätt, bland annat om att stärka samstämmigheten i EU:s straffrätt och dess överensstämmelse med nära sammanhängande instrument, och möjligheten att ha gemensamma standardbestämmelser.
4. Den strukturerade gemensamma reflektion som nämns i föregående punkt skulle vid behov även kunna involvera den akademiska världen, yrkesverksamma och andra externa experter.